

23 SECONDEN

KEES VAN BEIJNUM BIJ DE BEZIGE BIJ

Over het IJ

Dichter op de Zeedijk

De ordening

De oesters van Nam Kee

De vrouw die alles had

Het verboden pad

Paradiso

Zoon van

Een soort familie

De offers

Het mooie seizoen

KEES VAN BEIJNUM

23 seconden

ROMAN

2019

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 2019 Kees van Beijnum
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede
Druk Bariet Ten Brink, Meppel
ISBN 978 94 031 6000 9
NUR 301

debezigebij.nl

Het kruispunt voor het Centraal Station lijkt op de set van een rampenfilm. Graafmachines en drilboren leven zich uit op het asfalt. Kraters, grommende generatoren, buizen die modderig water spuwen. Dwaze Zaken, toepasselijke naam heeft het café waar ik met uitzicht op al die bedrijvigheid een koffie bestel om het laatste beetje moed te verzamelen. Of om de deur naar afstel op een kier te houden, dat moet nog blijken. Ter aansporing herlees ik op mijn telefoon het bericht van Bart, de bevestiging dat het voorschot voor mijn nieuwe boek volgende maand wordt overgemaakt.

‘Ik wil tot twintigduizend gaan, Anne,’ had hij me een week eerder met zijn kenmerkende directheid te verstaan gegeven.

Ik zat tegenover hem in zijn kantoor met uitzicht op de classicistische gevels aan de overkant van de gracht en trotseerde zijn hyperactieve blik achter de ronde brillenglazen. Vijfentwintig had ik aan mijn uitgever gevraagd voor het boek over mijn jeugd op de Wallen. ‘Twintig?’ herhaalde ik, in een poging mijn teleurstelling als een professioneel onderhandelaar door te laten klinken. Kansloos, maar goed, je probeert het toch.

‘Doe maar niet moeilijk,’ zei hij gedecideerd. ‘Als je te

lang gaat nadenken, is mijn aanbod verlopen. Net als de bonusaanbieding van Albert Heijn.’

Ook al valt het bedrag lager uit dan ik hoopte, feit blijft dat ik voor het eerst in mijn leven profijt van mijn moeder trek. Wie had kunnen denken dat een hoer dood meer waard is dan levend? Nu ja, een *vermoorde* dode hoer.

Om te voorkomen dat ik binnenkort aan de bedelstaf raak, hoef ik alleen nog maar mijn koffie op te drinken, de deur uit te gaan, en linksaf de Nieuwebrugsteeg in te slaan. En, ja, ook dat, een boek schrijven. Aan het begin van de steeg ligt de startlijn, waar ik fysiek overheen moet. Twintig jaar geleden deed ik dat in tegenovergestelde richting, met het vaste voornemen om er nooit meer terug te keren. Wat ik al die jaren heb volgehouden. Zonder enige moeite overigens.

In die verre zomernacht was het uitgestorven geweest op straat, in tegenstelling tot de kermis van auto’s, fietsers, scooters, stadsbussen en trams die vandaag in een bocht voor me langs de Prins Hendrikkade over zwenken. Alle voetgangers gaan rechtdoor, als door een magische kracht van mijn oude, smalle straatje aangetrokken, waar ze in de muil van rupsje-nooit-genoege verdwijnen. Toeristen, het zijn er zoveel meer dan vroeger. Als het in het hotel van zijn moeder stil was, ging ik samen met mijn overbuurjongen en grote jeugdliefde Hayo naar hen op jacht. Runnen, noemden we het. Hij was een jaar of vijftien, ik anderhalf jaar jonger en zijn schaduw. Ook in de hal van het Centraal Station, wanneer de internationale treinen binnenliepen. Natuurlijk was het Hayo, met zijn wilde, lange haren en de onderkant van zijn trui in zijn spijkerbroek gepropt, die de

reizigers onder aan de trappen van de perrons aansprak. Moeilijk was het niet om de prospects eruit te pikken. Iedereen met een koffer of rugzak versperde hij met ongewone handigheid de weg. *Hotel? Good price. Clean rooms. Five minutes. Let's go!* Dat van die vijf minuten klopte.

‘Mevrouw?’ De serveerster van Dwaze Zaken staat aan mijn tafel. Achter haar wacht een groepje jonge Italianen belangstellend de ontwikkelingen af. ‘Zou u het erg vinden om ergens anders te gaan zitten?’ Ze wijst naar een kleine tafel langs de muur bij de bar. ‘Dit is onze Instagram table.’

Als ik buitenkom, sluit ik me aan bij een gezelschap Aziaten die juist over de brug naderen en op hun hoede, lijkt het, een grote, kale man volgen, die een bordje omhooghoudt. *Small group Volendam & Zaanse Schans* staat erop. Ingesloten door windjacks laat ik me als een bange versterking de grens over smokkelen. Op de hoek van de steeg met de Warmoesstraat houdt de gids halt en wijst naar nummer 13, waar in het jaar dat ik hier kwam wonen nog een bakker zat. Hij capituleerde als een van de laatste middenstanders voor de dealers, die in de vensterbanken van de houten onderpui van de bakkerswinkel als ijverige ondernemers hun eigen nering draaiende hielden. Het is een zeventiende-eeuws pandje met een trapgevel in renaissancestijl. Met *small group* luister ik naar de gids, die naar de gevelsteen ‘In de Lompen’ boven de puibalk wijst. Zodra ik omhoogkijk maakt het perspectief van onderaf, met de hoekige trappen die de lucht in klimmen en al die kleine witte blokjes steen, me duizelig. Ik heb het gevoel dat ik ga flauwvallen en leun tegen de muur van het restaurant

achter me. De groep trekt weer verder als ik nog sta bij te komen en me afvraag waarom de aanblik van dit op zich even onschuldige als luisterrijke pandje zo'n hevige uitwerking op me heeft. Op de stoep passeren me stromen voorbijgangers. Gemurmel in een amalgaam van vreemde talen, vlekkerige gezichten, rusteloze zielen die de weg naar huis niet willen vinden.

Ik heb geen idee wat ik me had voorgesteld als ik een aarzelende, vluchtige blik door het raam van de benedenverdieping werp. Wat het ook mag zijn dat ik had verwacht, niet een armoedige Chinese massagesalon. De buitendeur lijkt nog dezelfde, maar heeft een andere kleur. Snel loop ik verder, langs de tattooshop, een paar huizen verder, die er vroeger ook al zat. Ik zie het meisje van acht voor me, met haar paardenstaart en roze koffertje, op de dag dat ze op de achterbank van een oude legerjeep de grachtengordel binnendringt. Als bij Dantes hellekringen, dieper en dieper, terwijl achter het autoraam de straten versmallen en het leven huiveringwekkender wordt. Als ze na de lange rit in het smalle straatje uitstapt en haar moeder een bos sleutels uit haar tas ziet vissen, heeft ze geen idee waar ze is beland of wat er van haar verwacht wordt. Hoezeer ik ook mijn best doe om aansluiting bij haar te vinden, dat kleine meisje van vroeger blijft op afstand. Al wat ik zie is mijn moeder, de eerste hoer vanaf het Centraal Station, dat wil zeggen, als er niemand stond te tippelen. Ze zit met opgetrokken benen in de kuipstoel van skai. Haar brandende filtersigaret in de asbak op de vensterbank, haar gelakte teennagels in de donzige muiltjes, de kleine ronde tafel met het gemarmer-

de blad van formica, de spreij op het bed, de wasbak, het handdoekje, alles badend in een uitnodigend warm, rood licht.

Nieuwmarkt, Koestraat, Bethaniënstraat, Zeedijk, Achterburgwal. Ik versmelt met de stroom van passanten en schuifel langs cafés, koffieshops, snackbars en Chinese restaurants met genitaal glanzende pekingeenden aan metalen haken achter het raam. De Molensteeg, het walhalla van het rode licht, is zo afgeladen met toeristen dat de in de hoerenkasten uitgestalde rijkdommen in lingerie aan het oog onttrokken worden. Kerkvader Thomas van Aquino vergeleek de prostitutie met een mestvaalt waar een paleis niet buiten kan als je niet wil dat het hele paleis gaat stinken. Maar dit is een mestvaalt noch een paleis, hier worden dagelijks duizenden dagjesmensen doorheen gedraaid. Hand in hand lopende stelletjes. Complete gezinnen. Het enige wat ontbreekt is een ballenbak.

Ik loop en loop zonder ergens lang te blijven kijken. Zo veel bekends, maar niets komt me vertrouwd voor. Waar zouden al die junks uit mijn jeugd gebleven zijn, vraag ik me af. Met pensioen waarschijnlijk, als ze het al overleefd hebben. Op de Achterburgwal passeer ik de panden die vroeger van Daems waren, voor hij naar het buitenland uitweek op de vlucht voor de belastingdienst. In het ene pand zat een casino en het andere, met in lilakleurig neon groot de naam de Tempel aan de gevel, was ingericht als een new age-heiligdom, waar in een quasimystieke sfeer de animeermeisjes doorgingen voor slavinnen of priesteressen. Al naargelang de voorkeur van de klanten. Op een podium

werden seksshows opgevoerd. Voor de deur stond een uit-
smijter, gehuld in een lange rode jas met epauletten. Mijn
vader.

Op de terugweg naar de tramhalte op het Stationsplein beland ik weer in de steeg. Dit keer durf ik het aan om bij mijn oude huis te blijven staan en omhoog te kijken naar de eerste etage, waar ik samen met mijn moeder woonde. Boven de zaak. Het raam in de dakkapel van mijn vroegere kamer-tje op zolder is dichtgetimmerd met een plaat multiplex. Opnieuw voel ik de koele glazen ruit waar ik mijn meisjes-neus tegenaan drukte, zie ik het roze gestreepte behang, mijn katten op het platje tussen de huizen. Niets is veranderd, niemand is verhuisd, niemand is vermoord. Maar als ik door het raam op de benedenverdieping naar binnen kijk, krimpt mijn maag samen. Op de plek waar nu een leren stoel met voetenbank staat, moet ze gelegen hebben. Pas drie dagen nadat ze haar lichaam gevonden hadden, bereikte mij de tijding. Na mijn eindexamen was ik met enkele klasgenoten op vakantie in de Cevennen, ik stond in een telefooncel op zo'n archetypisch Frans pleintje met platanen. Aan de andere kant van de lijn klonk de stem van een rechercheur van de afdeling Ernstige Delicten in Amsterdam. Achteraf weet ik nog steeds niet wat meer indruk op me heeft gemaakt, het nieuws dat mijn moeder vermoord in het peeskamertje was gevonden of het besef kort na het

gesprek, daar op dat pleintje met de schaduwrijke bomen, dat ik boven op mijn kamer had geslapen terwijl zij beneden in een plas bloed lag.

Naast me steekt een Aziatische vrouw in een glimmend trainingspak een sleutel in het slot van de deur. Voor ik in staat ben te reageren, staat zij al binnen, waar ze zonder een seconde te verdoen aan het werk gaat met schoonmaakmiddel en poetsdoek. Als ik na enige tijd tegen het glas tik, richt ze zich verstoord op en schudt het hoofd. ‘Closed!’

Ze heeft een breed en stuurs gezicht met bloeddorlopen ogen, een door pokken geschonden huid. Zou zij hier uitsluitend poetsen of ook masseren? Het beroep van masseuse valt of staat natuurlijk bij het raffinement van de handen – ik heb weleens gelezen dat kleine, harde vingers ideaal zijn – maar als je in zo’n leren stoel ligt weg te dromen, anticiperend op le grand finale, probeer je toch op zijn minst een illusie in stand te houden die uitstijgt boven de professionele kneding door tien peentjes.

Ik gebaar dat ik haar iets wil vragen en na enige aarzeling komt ze met sloffende tegenzin naar de deur. Door de kier die ze mij gunt leg ik uit dat ik hier als kind gewoond heb en dat ik graag nog een keer binnen zou kijken. Ze schudt haar hoofd, een beetje van slag door mijn voorstel, lijkt het, hoewel ze aan haar kant van de deur toch wel wat gewend moet zijn. Ze neemt me achterdochtig op, alsof ze een spook voor zich heeft. Misschien weet ze iets, heeft ze ooit wat over vroeger gehoord. Wat er in dit smalle rotstraatje gebeurd is. Ziet ze me voor een figurant uit een buurtlegende aan? Of voor iemand die onlangs na een langdurige op-

name uit een inrichting is ontslagen? Het biljet van twintig euro dat ik uit mijn portemonnee vis en haar voorhoud, lijkt haar enigszins te kalmeren. Met een laatste loodzware blik monstert ze me nog eenmaal van top tot teen. Waarschijnlijk om vast te stellen dat ik niet van de vreemdelingenpolitie of de belastingdienst ben en ook anderszins ongevaarlijk, want ze waagt het erop en laat me binnen.

De trap mag dan vuil en kaal zijn, het gevoel van heilig-schennis is er niet minder om wanneer ik met mijn schoenen aan omhoogga. Dat was mijn moeders eerste gebod, in steen gebeiteld: schoenen uit. Dezelfde houten, uitgesleten treden, dezelfde houten leuning. Ik ben de trap duizenden keren op- en afgegaan toen ik hier woonde. En daarna nog duizenden keren in mijn dromen. Op de eerste etage bevindt zich nog net als vroeger een kleine keuken, maar de kastjes hebben geen deuren meer en het fornuis is bedekt met een donkerbruine laag vet, alsof alle Chinese restaurants van Amsterdam erop wokken. In de huiskamer, waar mijn moeder en ik, toen ik nog klein was, samen op de bank zaten en naar *The X-Files* of een film van de videotheek keken, liggen nu op de vloer vijf matrassen op min of meer gelijke afstand van elkaar met ertussen tassen en koffers waar kleren uit puilen.

‘Zo goed?’ vraagt de vrouw, die me als een schaduw is gevolgd.

‘Mijn kamertje was boven, daar sliep ik. Mag ik kijken?’

‘Heel even. Nergens aankomen, ik nog werken, dus jij moet snel, snel, snel.’ Het beetje Nederlands dat ze machtig is, spreekt ze uit alsof ze met een hakmes op een geroosterde kip inslaat. Het goede nieuws is dat ze niet achter me aan

komt op de steile, onder mijn gewicht schuddende vliozotrap.

Op het niet afgeschoten deel van de vliering tel ik twee matrassen en achter de deur van mijn oude kamer nog eens drie. Mijn moeder en ik woonden hier maar met zijn tweeën, maar het huis was vol, want we hadden een hoop spullen, een bankstel, een eettafel, een mooie koperkleurige gashaard, die een zacht gesuis liet horen, een wandkast met een televisie, kasten vol kleren, een videorecorder, een cd-speler, en op een wandtafel stonden de drie aapjes, een beeldengroep van namaakporselein, met de ogen en oren en mond bedekt. Zie niks, hoor niks, zeg niks. Omdat mijn moeder meestal 's avonds werkte nam ze haar favoriete tv-series op en bekeek die languit liggend in haar ochtendjas op de bank, zodra ze haar make-up had verwijderd. Op de vliering, waar mijn kamertje was, vertoonde ze zich uitsluitend vanwege de zonnebank, die onder de vuren delen van het schuine dak stond. Naakt lag ze in het felle licht, dat soms met een kort tikkend geluid en onder zacht gevloek van mijn moeder doofde, zodat het in het hele huis van het ene op het andere moment stikdonker was, wanneer de zekering in de stoppenkast het weer eens had begeven.

Ik stap over de matrassen heen en loop naar het raam dat uitkijkt op de platjes van golfplaten, de slaphangende waslijnen en schuin daarboven het vroegere venster van mijn moeders moordenaar, Johan, die door iedereen behalve zijn moeder Haantje werd genoemd. Lang voor de moord had het *miauw miauw-incident* plaatsgevonden, naar aanleiding waarvan hij een briefje onder mijn raam had doorgescho-

ven. In simpele woorden had hij geschreven dat hij niet verantwoordelijk was geweest voor de smeerlapperij waaraan ik was blootgesteld, en dat hij ook nooit 'zoiets' zou doen. Wat ik van zijn apologie moest denken, wist ik niet, wel besepte ik heel goed dat hij over het platje bij mijn kamer kon komen.

Ik loop naar het andere raam, dat van de dakkapel aan de kant van de steeg, waar een plaat multiplex voor getimmerd is. De eerste avond dat ik hier sliep klom ik op een stoel om naar buiten te kunnen kijken. De maan trok een lichtspoor over de daken, te midden van een uitgestrekte duisternis van onbekende straten en nog meer straten, kilometers lang, er kwam geen eind aan Amsterdam, zoals ik eerder die dag had opgemerkt tijdens de rit dwars door de stad. Ik had mijn nieuwe nachthemd aan en mijn haar had ik, zoals mijn oma me het had geleerd, in vlechten gedraaid om te voorkomen dat het in de war raakte. Het was voorjaar, ik weet de precieze datum nog, 8 maart 1988, een maand na mijn verjaardag én de dood van mijn oma. Beneden mij klonken voetstappen en stemmen, het geluid van auto's en scooters, en muziek uit de geopende deuren van de cafés. Het was kil op de onverwarmde vliering, maar rillend en op blote voeten bleef ik op de stoel staan staren naar de huizen aan de overkant, die je bijna kon aanraken, zo leek het, en die deel uitmaakten van een stad die bij mijn grootouders thuis altijd afgeschilderd was als een plek van gevaar en smerigheid. Een stad waar de burgemeester op straat in zijn gezicht gespuwd werd. Dat hadden we zelf op de televisie kunnen zien. Wat mij hier te wachten stond, wist ik niet, maar wat het ook zou zijn, hier begon mijn

leven opnieuw, en ik moest er het beste van maken.

Toen ik mijn moeder de trap naar de vliering op hoorde komen, gleeed ik snel in bed en deed of ik sliep. Haar voetstappen kwamen naderbij en in de stilte die volgde kon ik haar blik op mij voelen rusten. Ik rook haar parfum toen ze vooroverboog om mijn voorhoofd te kussen. Het was al laat, de klok van de Oude Kerk sloeg twaalf uur. Ik hield mijn ogen stijf dicht tot ze mijn kamer had verlaten. Midden in de nacht werd ik wakker door het zingen van een Engelse zuiplap beneden in de steeg en het schreeuwen van mijn moeder uit het raam op eenhoog dat hij zijn bek moest houden. Het duurde enige seconden voor ik besepte waar ik was.

Onder me, in de massagesalon, loeit een stofzuiger. Het plafond van mijn oude kamer is vergeeld en de gebarsten verflaag van de balken laat los. In de balk waar ik vroeger onder sliep, vind ik na enig zoeken een teken van mijn aanwezigheid terug. Gekerfd met een nagelvijl, toen ik een jaar of dertien, veertien oud was: een hartje met een pijl erdoor en de letters A en H. Net als een onverstaanbaar woord achter de deur van mijn moeders slaapkamer jarenlang een spookachtige echo heeft opgeroepen, doet het hartje met de eerste letter van onze namen me met een sprong belanden in het verleden. In die krasjes, in die kamer, een flard voorjaarsnacht en de schemering op de trap – dat is kennelijk waar mijn herinneringen bewaard zijn gebleven.

Ik daal de vlizotrap af en probeer de deur van de vroegere slaapkamer van mijn moeder te openen, maar die zit op slot. Ik weet nog hoe we op de overloop, tijdens die laatste

avond, tegenover elkaar stonden, en hij keert weer terug van weggeweest, de grote vraag van die avond en de eerste maanden erna. Terug uit Frankrijk had ik op het politiebureau verklaard dat ik dacht dat er iemand bij mijn moeder binnen was geweest en dat ik een stem had gehoord, maar die niet had herkend. Dat ik de geur van aftershave had opgesnoven, liet ik ongezegd, want daar was ik achteraf niet meer zeker van. Ook over de handschoenen op de trap had ik gezwegen en de rechercheur die mijn verklaring opnam had ook niet doorgevraagd. Een stem van een onbekende man is, in het geval van een prostituee, sekswerker, zeg je tegenwoordig, maar dan sta je ook ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, niet zo opmerkelijk. Misschien wel van ondergeschikt belang als de dader inmiddels is opgepakt en het moordwapen als ‘bewijsstuk A’ veiliggesteld. Mocht het Hayo geweest zijn, wat ik destijds veronderstelde en waar ik nog steeds rekening mee houd, dan heeft hij me een vuile streek geleverd. Om over het verraad van mijn moeder nog maar te zwijgen. Ze zijn nu beiden dood. Ze zouden toch gestorven zijn, ze stonden op de nominatie, net als ieder ander, alleen prijkten hun namen wat hoger op de lijst. Mijn haat voor mijn moeder is afgebladderd als de verflaag van de balken in mijn kamertje. Het is nu ruim twintig jaar geleden. Die gesloten deur maakt me alleen nog maar triest. Het is geen verdriet om wat er gebeurd is, om wat geweest is en verkeerd is gelopen, maar om wat nooit een kans op een opknopbeurt met vergevingsgezindheid heeft gekregen.

Beneden in het kamertje is het nu stil, de dochter van het Hemelse Rijk vouwt handdoekjes in een keurige stapel. Eigenlijk is het maar een verdomd kleine ruimte, zie ik nu, bepaald niet indrukwekkend, maar wat er op deze schamele vierkante meters gebeurt, mag niet worden onderschat. Ook al ben ik godzijdank niet bekend met de finesses van de massagebusiness, ik weet dat het een bijna magische inventiviteit en de nodige ingevingen van geest en lichaam vereist om mannen die met een primitief verlangen binnenstappen, zover te krijgen dat ze binnen de gestelde tijdslimiet de echtgenoot, de ambtenaar of de kanariefokker op de stoep achterlaten. Ik weet niet of ook een massage op de menukaart van mijn moeder stond. Waarschijnlijk wel, maar zelfs voor dat gerecht zou zij niet zozeer haar handen als wel een knap gezicht en een goed figuur als voornaamste wapen hebben ingezet. Als er iets was wat ze in huis had, dan wel het vermogen om vorm te geven aan de erotische fantasie van een man. Een droomreis naar een exotisch oord, noemde Albert Camus de extase die je te wachten stond achter de ramen van Amsterdam. In het geval van mijn moeder klopt dat wel: buiten op straat wind en regen, maar binnen in het kamertje tropische palmen voor een prikkie, al waren ze van plastic.

De Chinese vrouw kwijt zich, zonder acht op mij te slaan, georganiseerd van haar volgende taak, het verschonen van een kussensloop. Een kussen was in deze ruimte vroeger taboe, want dat was een potentieel moordwapen. Toen ik een jaar of dertien was kwam ik een keer de trap af en pas op de onderste trede beseftte ik dat er iemand bij mijn moe-

der binnen was. Ik hoorde geluiden en wilde alweer geruisloos op mijn schreden terugkeren toen ik zag dat de deur op een kier stond, wat nooit gebeurde. Ik aarzelde, maar kon de verleiding niet weerstaan en wierp een blik naar binnen. Op het bed lag een man, naakt op zijn sokken en onderhemd na, zijn gezicht in de schaduw. De rest van hem kon ik duidelijk zien, in een kleine kring van rood licht. Zijn jas en broek hingen over de stoel naast het bed. Zijn schoenen stonden eronder; zo'n paar zwarte van kunstleer met stevige zolen, die wij Bata-boten noemden. Zijn handen lagen aan weerskanten van hem op het bed, ontspannen, met de palmen naar boven, alsof hij voelde of het regende. Hij had zijn benen gespreid en hield zijn ogen gesloten. Op de vloer naast het bed zat mijn moeder in een broekje en beha van zwart kant. Haar haren lagen uitgespreid in zijn schoot. Ze zat op haar knieën, haar ene hand op zijn dijbeen, haar andere verborgen achter haar gezicht. Haar hoofd maakte knikkende bewegingen. Onverwacht opende de man zijn ogen en richtte zijn hoofd op. Even vreesde ik dat hij mij had ontdekt. Maar daarna legde hij zijn hand op het hoofd van mijn moeder en kreunde. Hij tilde haar haar op om te kunnen zien hoe zijn pik in en uit haar mond ging. Mijn moeders vrije hand kwam omhoog en trok met een geërgerde ruk zijn hand weg van haar hoofd, terwijl ze kort en snel knikkend doorwerkte.

Soms kwam ze boven met een dikke lip en huilogen. Of vreemd haar, waar aan getrokken leek.

‘Ik kan dit niet meer opbrengen,’ zei ze.

‘Gaat het, mam?’ vroeg ik en haalde een glaasje water uit de keuken voor haar.

‘Dank je, lieverd. Laat me maar even.’

Zodra ik naar mijn kamer ging, hoorde ik haar bellen, meestal met Pierre de kapper. Ze moest haar verhaal kwijt, kennelijk niet aan mij. Het duurde nooit lang of ze daalde de trap naar de begane grond weer af en dan kwam in het kamertje de stem van Madonna tot leven, om haar weer een beetje op te vrolijken, haar de kracht te geven de volgende ontmoeting te volbrengen en te verdragen.

Voor ik wegga bedank ik de vrouw in het trainingspak voor haar toestemming om binnen te komen. De laatste keer dat ik hier vertrok, meende ik werkelijk dat ik nooit meer terug zou keren. Het voelde alsof ik een soort Bijbelse straf over mijn moeder uitsprak, de verbanning uit mijn leven. Zij zou niet meer voor mij bestaan. Ik zou doen alsof ze nóóit voor me bestaan had. Was ik dat echt van plan geweest? Zo wreed en resoluut de deur achter me dichtsmijten om mijn moeder voorgoed de rug toe te keren. Zou ik het volgehouden hebben? Waarschijnlijk had ik het, net als Hayo vroeger na een ruzie met zijn moeder deed, weer bijgelegd. Ooit. Dat denk ik nu, dat wil ik denken.

Het is druk op straat, maar niemand merkt me op. Tegen de stroom in loop ik het laatste stukje naar de tramhalte. In de ban van een vraag die me lang niet meer heeft beziggehouden maar nu weer helemaal *alive and kicking* is. Hoe kan het dat ik mijn moeder ’s avonds laat of ’s nachts – hoe laat precies, weet ik niet, maar in ieder geval te laat voor haar om nog aan het werk te gaan – op de overloop in haar ochtendjas heb gezien en zij de volgende ochtend beneden, gehuld in haar vlied dunne bloesje en suède minirok, in het

kamertje is gevonden? En, nog verwarrender, hoe kan het dat ik die nacht thuis heb geslapen zonder iets te merken?

8 MAART 1991

Weer lag er een houtduif op het platje, veertjes her en der op de golfplaten. Het werk van een moordenaar. Mijn moeder vindt dat ik overdrijf. Het is de natuur, Johan, zegt ze. En dat ik niet de hele dag voor het raam moet zitten. Mijn moeder snapt niet dat het allemaal door Anne komt. Ze is nog jong, ik weet het, en heeft misschien niet door waar ze mee bezig is, maar het blijft haar schuld en die van haar alleen dat er steeds meer katten op het platje rondlopen. Ze moet stoppen met voeren, snapt ze dat dan niet? Vroeger, toen zij hier nog niet woonde, zag ik maar zelden een kat op het platje tussen onze huizen. Dan zakte hij diep door zijn poten, met zijn kop vlak boven de grond, en schoot voorbij en verdween met een schuwe, lenige sprong in de dakgoot. Tegenwoordig komen ze met de staart recht omhoog overal vandaan aantrippelen om te kijken of er al wat te halen valt. Voor zij met haar kattenasiel begon, zaten er altijd vogels op de vensterbanken, de waslijnen of de golfplaten van het platje. Duiven, meeuwen, mussen, spreuwen, soms een verwaalde ekster of een vink. Het was een beetje hun rustplek. Ik kon op mijn gemak naar ze kijken en ze natekenen. Toen zij hier pas woonde vond ik Anne een ongrijpbaar, schuw kind, dat even om een hoekje van haar

gordijn naar me gluurde en dan weer verdween als een schim. Maar ze leek me niet onaardig, het enige wat ik voor haar voelde was medelijden. Ze was bijna de hele dag alleen op haar kamertje en kwam nauwelijks buiten. Ze leefde zonder broertjes of zusjes, zonder vriendinnetjes, met niemand anders dan haar moeder. En wat voor een.

Vanaf het moment dat ze zich met die katten begon te bemoeien, veranderde alles. De vogels durven zich nog amper te vertonen. Vanochtend, toen zij op school zat, was er heel even een houtduif en die heb ik met inkt gedaan. Misschien was het wel dezelfde die later op de dag verstijfd in een kring van donsveertjes op de golfplaten lag. Toen hij nog leefde had het net geregend en zijn vleugels waren een beetje nat. Net als de muren. Een natte of een droge muur, dat verschilt nogal. De veren van een natte duif zijn niet alleen maar wat donkerder, ze verliezen ook iets van hun luchtigheid. Een natte duif trekt zijn nek in, als een geschrokken schildpad. Nadat ik het zaadbakje op mijn kozijn had bijgevuld, kwamen er ook nog een paar mussen eten. Mussen zijn heel lastig om na te tekenen. Ze lijken al snel van hout, en als je te veel je best doet krijgen ze menselijke trekken. Soms weet ik niet dat ik teken en dan gaat mijn potlood als vanzelf over het papier, alsof het niet door mij wordt vastgehouden. Een snavel, een poot, ze verschijnen zonder dat ik nadenk, zonder haperingen. En ineens is het een echte vogel en niet een mensje met veren dat je aankijkt.

Door al die katten is het bijna onmogelijk geworden om het potlood zijn eigen gang te laten gaan. Als ze er zijn, is alles verpest, en als ze er niet zijn, wacht ik onbewust de

hele tijd op het moment dat er eentje plat op zijn buik aan komt sluipen. Ze geeft ze melk en brokjes te eten. En Sharif van hotel Schagen neemt restjes vleeswaren van de slager voor ze mee. Die beesten hebben volop voedsel, meer dan genoeg om de vogels met rust te laten. Maar dat doen ze niet, dat kunnen ze niet.

Van dozen en sinaasappelkistjes heeft ze hokken gebouwd en daar vuilniszakken overheen gespannen tegen de regen. Er zijn jongen geboren. Nog meer katten. Ze ziet alleen maar zielige beestjes die ze moet redden. Waarschijnlijk denkt ze zelf dat ze van dieren houdt. Spinnende poesjes op schoot, dat is haar dierenliefde. Als ze het raam alleen al opent, schieten ze van alle kanten op haar toe. Ze praat tegen ze, hele gesprekken. Soms als er een groepje bij haar is komen zitten lijkt ze net een juf voor de klas. Sommige dieren laten zich oppakken en dan drukt ze haar neus in hun vacht.

Ik ben net uit het raam geklommen om de dode duif op haar vensterbank te leggen. Kan ze zelf zien hoe het zit. Katten zijn moordenaars, ze doden vogels, die geen ander levend wezen, of het moet een worm of een mug zijn, kwaad doen. Vogels maken zich klein, zijn zacht en licht, het liefst in de lucht. Ze houden gepaste afstand.

Kapitein De Lucht heeft me een mooi boek uitgeleend, *The World of Birds*. Toen ik gisteren op de teken- en knutselclub van het Leger des Heils kwam, had hij het voor me klaargelegd. De tekeningen die ik van thuis heb meegenomen heeft hij allemaal heel nauwkeurig bekeken en hij zegt dat ik het in mijn vingers heb en dat talent een godsgeschenk is. De afgelopen jaren heeft hij me dingen uitgelegd